

חלק ו'

מצוות ה' משקפות את אופיו של המשיח. במילים אחרות, המשיח יקיים את המצוות באופן כה מושלם עד כי יהפוך לדוגמה חיה של צדק אלוהים. עובדה זו קשורה לתפקידו של המשיח כגואל ישראל. למרות שהמשיח בא משובלת בית דויד, ישעיהו הנביא אומר שלגבי המשיח שיש לו מהות אלוהית. המהות מתייחסת לא רק להתנהגותו של המשיח אלא גם לזהותו. ישעיהו משתמש בשם "עמנואל" (ישעיהו ז':י"ד) לא רק כדי להראות את הקשר עם הקב"ה אלא גם כדי להכריז שמשיח הוא אלוקים בגוף גשמי.

איך ייתכן שבורא העולם, אשר אין סוף לו או הגבלות ישכון בגוף גשמי? הרמב"ם אף הוא אומר,

"אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו אינו גוף, ולא ישיגוהו משיגי הגוף, אין לו שום דמיון כלל."

השואלים את השאלה הנ"ל מסתמכים על שתי עובדות שגויות.
 א) שגוף המשיח הוא עצמו אלוהים
 ב) אם הקב"ה ישכון בגוף גשמי, יפסיק להיות נוכח בכל מקום.

לגבי ההתנגדות הראשונה, אין אנו אומרים שגוף המשיח הוא אלוהי. גופו של המשיח הוא אנושי מכל בחינה. מבחינה פיזית אין כל הבדל בין גופו של המשיח לבין כל אדם אחר. ההבדל הוא בזהותו של המשיח. מבחינה זו יש למשיח מעמד מיוחד. התורה אומרת שהקב"ה שכן בקודש הקודשים. האם בכך פסק ישתבח שמו מלהיות בשמים? אין אדם שישאל את השאלה הזאת! תלמידי החכמים טוענים שיש לבית המקדש מעמד מיוחד אשר אינו סותר כלל את העובדה שה' נמצא בכל מקום.

באותו אופן גם למשיח, אשר בנוסף ל"עמנואל", נקרא גם "אל גיבור" ו"אבי עד", יש מעמד מיוחד של אלוהות. מעמד זה אינו סותר כלל וכלל את העובדה שהקב"ה הוא אחד. הרבנים אינם מציעים שלא לוקים יש התגשמות רבת חלקים מכיוון שה' שכן הן בבית המקדש והן בשמים, לכן אין אדם שיכול לערער על אחדותו של הקב"ה משום שהמשיח הוא אלוהי.

הפסוק מישעיהו ז':י"ד אינו מורה על לידה על טבעית אלא על התעברות על טבעית. הנביא מספר לנו שעלמה (בתולה) תהרה מזרע שאינו מבן אנוש. מדוע היה על המשיח להיכנס לעולם הזה דרך בתולה שהרתה מרוח הקודש? ירמיהו פרק כ"ב מציע תשובה מעניינת. בפרק זה מדבר הנביא על יהויקים מלך יהודה שהיה מלך רע מאוד. הנביא ניבא שליהויקים לא יהיה בן אשר ימלוך על כסא דויד (ראה ירמיהו כ"ב:כ"ח-ל'). נבוכדנאצר הגלה את יהויקים לבבל יחד עם כלי בית המקדש היקרים. לאחר מכן המליך נבוכדנאצר את צדקיה, אחיו של יהויקים למלך על יהודה (דברי הימים ב ל"ו).

צדקיה היה המלך האחרון של יהודה ובכך אכן לא זכו צאצאיו של יהויקים למלוך על כסא דויד. אך מה בנוגע למלך ישראל הבא - משיח צדקנו? על פי ההלכה, לא כל צאצא של דויד יוכל להיות משיח, אלא אך ורק צאצא בעל ייחוס מלכותי. עובדה זאת מעוררת בעיה רצינית לכל מועמד משיחי. כיצד ניתן להיות מייחוס מלכותי מבלי להיות צאצאו של יהויקים? מבחינה טבעית אין הדבר אפשרי. הפתרון היחיד הוא שהמשיח יהיה מייחוס מלכותי באופן חוקי בלבד! כלומר שהמשיח הוא בן דויד אך ורק דרך אביו המשפטי שהוא בעל ייחוס מלכותי, אך מבחינה ביולוגית אין כל קרבה (זרע או דם) לבית דויד. הסבר זה בלבד מגשים את נבואתו של ירמיהו היות והמשיח נולד באופן על טבעי, מעלמה שהייתה מאורסת לאיש מבית דויד ונמצאה הרה מרוח הקודש בטרם התאחדו, אפשר לקרוא לו גם "עמנואל" וגם "אל גיבור" ו"אבי עד".

הן הנבואה בישעיהו פרק ט' והן הנבואה בפרק ז' ניתנו כדי לאשר ניצחון צבאי גדול, ובכך מראה ישעיהו לקורא שהוא מדבר על אותו ילד המוזכר בשתי הנבואות הנ"ל. שים לב לתיאור שהנביא נותן לילד בפרק ט',

כִּי-יֵלֵד יֵלֵד-לָנוּ, בֶּן נִתֵּן-לָנוּ, וְנִתְּהִי הַמְּשִׁיחַ, עַל-שְׂכָמוֹ; וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פְּלֹא יוֹעֵץ, אֵל גִּבּוֹר, אָבִי-עַד, שֵׁר-שְׁלוֹם. לֹם רַבָּה (לְמַרְבֵּה) הַמְּשִׁיחַ וּלְשְׁלוֹם אֵין-קֶץ, עַל-כִּסֵּא דָוִד וְעַל-מְלֻכְתּוֹ, לְהַכִּין אֶתְּהָ וּלְסַעֲדָהּ, בְּמִשְׁפָּט וּבְצִדְקָה; מַעֲתָהּ, וְעַד-עוֹלָם, קִנְיָתָהּ יְהוּהָ צְבָאוֹת, תַּעֲשֶׂה-זֶּאת. ישעיהו ט': ה-ו

ישעיהו מספר לנו שעם ישראל יעבור תקופה קשה מאוד של צרות, אך באחרית הימים העם יחזור בתשובה. תקופה קשה זו תגרום לממלכה שהייתה בעברה מכובדת ודמתה לעץ משגשג גדול, להפוך לדמות של גזע כרות. אולם כאשר עם ישראל יחזור בתשובה,

"וַיֵּצֵא חֹטֵר, מִגִּזְעֵי יִשְׂרָאֵל; וַיִּצְרַר, מִשְׁרָשְׁיוֹ יִפְרֶה" ישעיהו י"א:

אין חולקים שהפרק הנ"ל בישעיהו מתייחס למשיח. כמו כן מסכימים הכול שתחילת פרק כ"ג בירמיהו מדבר על המשיח, בו קורא הנביא למשיח "י צדקנו". מעניין מאוד שהנביא נותן לו תואר זה לאחר הנבואה בה הוא מנבא שלא יהיה ליהויקים צאצא אשר ישב על כסא דויד,

"הִנֵּה יָמִים בָּאִים, נְאֻם-יְהוָה, וְנִקְמָתִי לְדָוִד צִמַּח צִדִּיק; וּמֶלֶךְ מֶלֶךְ וְהִשְׁכִּיל, וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּאֶרֶץ. בְּיָמָיו תִּנְשַׁע יְהוּדָה, וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכַּן לְבִטָּח; וְזֶה-שְׁמוֹ אֲשֶׁר-יִקְרָאוּ, יְהוּהָ צְדָקְנוֹ." ירמיהו כ"ג:ה-ו

כמו כן חשוב לדעת שבהמשך הפסוקים הנ"ל מתחיל הנביא לדבר על הגאולה הסופית,

"לְכֹן הִנֵּה-יָמִים בָּאִים, נְאֻם-יְהוָה; וְלֹא-יֹאמְרוּ עוֹד חַי-יְהוּהָ, אֲשֶׁר הִעֲלָה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. חַי אִם-חַי-יְהוּהָ, אֲשֶׁר הִעֲלָה וְאֲשֶׁר הִבִּיא אֶת-זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צְפוֹנָה, וּמִכָּל הָאֲרָצוֹת, אֲשֶׁר הִדְחַתִּים שָׁם; וַיָּשְׁבוּ, עַל-אֲדָמָתָם." ירמיהו כ"ג:ז-ח

גאולה היא מושג חשוב ביותר. יציאת מצרים מבהירה שהאנושות אינה יכולה לגאול את עצמה. אך ורק ה' יכול לגאול את בן האדם מחטאו ואת ישראל מאויביה. בישעיהו פרק י"א ניתן לקורא תיאור של המשיח ותאור תוצאות ביאת המשיח. ראשית, מזכיר הנביא לקורא שהמשיח חייב להיות מושלל בית דויד, ככתוב: "וְיֵצֵא חֹטֵר, מִגִּזְעֵי יִשְׂרָאֵל; וְנִצָּר, מִשְׂרָשָׁיו יִפְרֶה" (ישי הוא אביו של דויד). ישעיהו משתמש במילה גזע כדי להזכיר לקורא שזמן רב יעבור בו עם ישראל יהיה ללא מלך על כסא דויד. יותר מ-2,500 שנה עברו ואנחנו עדיין מחכים למלך הבא, מלך המשיח. בחלק השני של הפסוק הראשון הנ"ל, מופיעה מילה משמעותית נוספת - "נצור". מילה זו נבחרה כדי להראות את הקשר בין המשיח לעיר מסוימת בגליל – הלא היא נצרת.

בנוסף אומר ישעיהו שרוח יי תנוח על המשיח,

"וְנָחָה עָלָיו, רוּחַ יְהוָה--רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה, רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת, וְיָרְאֵת יְהוָה. וְהִרְיָחוּ, בְּיָרְאֵת יְהוָה; וְלֹא-לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוּט, וְלֹא-לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יִוְכַח. וְשָׁפֵט בְּצַדֵּק דְלִים, וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְי-אֲרָץ; וְהִכֵּה-אֲרָץ בְּשֹׁבֵט פִּיּוֹ, וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו יָמִית רָשָׁע. וְהָיָה צִדְקָה, אֲזוּר מִתְנָיו; וְהֶאֱמוּנָה, אֲזוּר חֲלָצִיו." ישעיהו י"א:ב-ה

הפסוקים הללו מלמדים על הדרך בה המשיח יוכל לפתור את כל הבעיות בעולם. הנביא ממשיך לדבר על השינויים שיתרחשו במשך ימות המשיח,

"וְגַר זָאֵב עִם-כֶּבֶשׂ, וְנֹמֵר עִם-גְּדִי יִרְבֹּץ; וְעִגָּל וּכְפִיר וּמְרִיא יַחְדָּו, וְנֹעַר קָטָן בְּהִגַּב־בָּם. וּפְרֶה נֹדֵב תִרְעִינָה, יַחְדָּו יִרְבְּצוּ יַלְדֵיהֶן; וְאַרְיֵה, כְּבָקָר יֹאכַל-תְּבֹן. וְשִׁעֲשַׁע יֹנֵק, עַל-חֵר פֶּתוֹ; וְעַל מְאוּרַת צְפֹנָיו, גְּמוּל יְדוֹ הִדָּה. לֹא-יִרְעוּ וְלֹא-יִשְׁחִיתוּ, כָּכֵל-הָר קְדָשִׁי: כִּי-מְלֹאָה הָאָרֶץ, דָּעָה אֶת-יְהוָה, כַּמִּים, לַיָּם מְכֹסִים." ישעיהו י"א:ו-ט

הרמב"ם מפרש את הפסוקים הנ"ל כמטאפורה ומבין אותם כפסוקים המתייחסים לישראל ולגויים. הרמב"ם אומר שבימות המשיח יכירו הגויים לבסוף במנהיגותו של עם ישראל ולא עוד ימרדו או ירדפו אותנו. במשך תקופה זו יקיימו הגויים את מצוות התורה ואף יעזרו ליהודים בתפקידם.

פרשנים אחרים מבינים את הקטע הנ"ל באופן יותר מילולי. פרשנים אלה טוענים שתהיה בעולם מציאות חדשה שתהיה דומה לגן עדן. כמו אדם וחווה, שהיו אוכלי צמחים, היו גם כל החיות בגן עדן אוכלי צמחים והיו בהכנעה מושלמת לאדם. לכן, על פי נבואתו הנ"ל בישעיהו י"א:ו-ט, בימות המשיח ישוב כל דבר להיות כפי שהיה בתוכניתו המקורית של הקב"ה - מלך המשיח ימלוך בממלכת של צדק ושלוש. מהו המביא את הדברים הללו בימות המשיח?

" דָּעָה אֶת-יְהוָה, כַּמִּים, לַיָּם מְכֹסִים."

דעת יי היא יסודה של אמת. דעת יי נמצאת אך ורק בכתבי הקודש. לכן דבר אלוקים ימלא את העולם ויגרום לצדק, משפט, ושלוש לשרור. לא רק שהמשיח ילמד את האמת אלא הוא עצמו יהיה בעל דעת יי! איך ייתכן שלבן אדם יש דעת יי בשלמות? שוב, המשיח אינו רק בשר ודם, הוא גם אלוהי. פסוק י' מאמת נקודה זו,

" וְהָיָה, בַּיּוֹם הַהוּא, שֶׁרָשׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָמַד לְ נֹס עַמִּים, אֲלֵיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ; וְהָיְתָה מִנְחָתוֹ, כְּבוֹד." ישעיהו י"א:

הפסוק הנ"ל מגלה דברים חשובים רבים. העובדה הראשונה מתייחסת למילה "נס". בדרך כלל מילה זו מתורגמת כבעלת משמעות של אות, סימן או דבר מה על-טבעי. ניתן למילה זו שימוש מעניין בספר במדבר כ"א:ח,

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, עֲשֵׂה לְךָ צַרְף, וְשִׂים אֹתוֹ, עַל-נֹס; וְהָיָה, כָּל-הַנְּשׂוּךְ, וְרָאָה אֹתוֹ, וְחָי."

שתי משמעויות חשובות יש למילה "נס". הראשונה היא בעלת משמעות של ניצחון או ישועה. לכן אומר ישעיהו שהמשיח יעמוד ל נֹס עַמִּים, אֲלֵיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ והוא ייתן ניצחון וישועה (גאולה סופית), לא רק ליהודים אלא גם לגויים. המשמעות השנייה היא של אמונה. לעם ישראל יש בעיה תמידית, והיא לבטוח באלוקים. הפסוק בספר במדבר פרק כ"א מתאר את חוסר האמונה של עם ישראל. חוסר אמונה מוביל תמיד לחטא המוביל למוות (סיבה שגרמה לקב"ה לשלוח את הנחשים אל המחנה). ה' רצה מבני ישראל התחייבות להפגין אמונה. אנשים רבים שאלו מה הייתה הסיבה שה' ציווה את משה רבנו לעשות נחש צרף ולשים אותו על הנס? מדוע לא היה די שיסיר את הנחשים ושירפא את הנשוכים?

הסיבה היא פשוטה, בכך שעשה את הנחש צרף נתן משה לעם בחירה. היה על כל נשוך להחליט מה עליו לעשות - לבטוח בהספקת ה' או להמשיך בחוסר אמונה ולמות? שאלה זו מוצגת גם היום בפני כל בן אדם. כל אחד ואחת מישראל חייב (ת) להחליט מה לעשות: להאמין במשיח ובדרך הגאולה שלו, או לסרב לו ולאבד את התקווה של מלכותו.

למה מתכוון הנביא ישעיהו בדבריו בפרק י"א ופסוק י', "...וְהָיְתָה מִנְחָתוֹ, כְּבוֹד" ? ישעיהו ידע מנבואתו של דניאל שראשית ירד המשיח מהשמים,

"חֲזוֹה הַיּוֹת, בְּחֻזְוֵי לַיְלָא, וְאָרוֹ עַם-עַנְנֵי שְׁמַיָא, כְּבַר אֲנִשׁ אֲתָהּ הָוָא; וְעַד-עֲתִיק יוֹמֵיָא מְטָה, וְקַדְמוֹהֵי הַקְּרֻבוֹהֵי. וְלָהּ יְהַב שְׁלֵטָן, וְיִקְרַ וּמְלָכוֹ, וְכֹל לְ עַמְמֵיָא אֲמֵיָא וְלִשְׁנַיָא, לָהּ יִפְלְחוּן; שְׁלֵטְנָה שְׁלֵטָן עֲלֵם, דִּי-לֹא יַעֲדָה, וּמְלָכוּתָהּ, דִּי-לֹא תִתְחַבֵּל." דניאל ז':י"ג-י"ד

וינחת בהר הזיתים לפי דברי זכריה,

"וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם-הַהוּא עַל-הַר הַזֵּיתִים אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי יְרוּשָׁלַם, מִקְדָּם, וּנְבַקַע הַר הַזֵּיתִים מִחֻצְיוֹ מִזְרְחָה וְנִימָה, גֵּיא גְדוֹלָה מֵאֵד; וּמִשׁ חֻצֵי הַהַר צְפוֹנָה, וְחֻצְיוֹ-נֶגְבָה." זכריה י"ד:ד

לאחר מכן ירד המשיח דרך נחל קדרון, יעלה על הר הבית ויכנס אל קודש הקודשים. בדבריו, "...וְהָיְתָה מִנְחָתוֹ, כְּבוֹד." מתכוון ישעיהו לקודש הקודשים. כיסאו של משיח יהיה הכפורת על ארון הברית (ראה שמות כ"ה. ה'-כ"ב). כאשר המשיח יושב על כיסאו (הכפורת) הוא יושב בדיוק באותו מקום בו שמע משה את קול ה' מדבר,

"וּכְבֹּאֵ מִשָּׁה אֶל-אֱלֹהֵי מוֹעֵד, לְדַבֵּר אִתּוֹ, וַיִּשְׁמַע אֶת-הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹהֵי מַעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר
עַל-אֲרֹן הָעֵדוּת, מִבֵּין שְׁנֵי הַפְּרָכִים; וַיְדַבֵּר, אֵלָיו. " במדבר ז' פ"ט

מלכות ה' תתחיל למלוך על הארץ. ישעיהו כתב בפרק י"ב על אודות אותו היום,

"וְנֹאמְרָתָּ, בַּיּוֹם הַהוּא, אֹדְךָ יְהוָה, כִּי אֲנִפְתָּ בִּי; יֵשׁ בְּאֶפְךָ, וּתְנַחֲמֵנִי. הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי אֶבְטַח,
וְלֹא אֶפְחָד: כִּי-עֲזָרִי וְזִמְרַת יְהוָה, וַיְהִי-לִי לִישׁוּעָה. וּשְׂאֲבָתָם-מִיָּם, בְּשִׁשּׁוֹן, מִמַּעַיְנֵי,
הַיְשׁוּעָה. וְנֹאמְרָתָם בַּיּוֹם הַהוּא, הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בְשֵׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים, עֲלִיל תִּיו; הַזְכִּירוּ,
כִּי נִשְׁגַּב שְׁמוֹ. זָמְרוּ יְהוָה, כִּי גֵאוֹת עָשָׂה; מִידַעַת (מוֹדַעַת) זֹאת, בְּכָל-הָאָרֶץ. צַהֲלֵי נְרִי,
יִוֹשְׁבֵי צִיּוֹן: כִּי-גָדוֹל בְּקִרְבְּךָ, קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל.

הפרק פותח בהודיה שדרך עבודת המשיח פסק זעם ה'. בקטע הנ"ל יש משפט רב עצמה בו
כתוב שהקב"ה בכבודו ובעצמו הינו הישועה. הפרק ממשיך בתיאור הממלכה. התיאור
מסביר שאמונה, ולא פחד תאפיין את שלטונו של המשיח. כל המתיישבים תחת מלכות ה'
יחוו בשלום. כאשר צדק, משפט ושלום קיימים, ואין מכשולים בין אלוקים לבין בני אדם,
אזי קיימת עבודת ה' אמיתית .

סופסוף קודש ישראל (הקב"ה) יהיה בקרב ציון. מה הפירוש? משיח ישכון בירושלים.